Kiitän mahdollisuudesta antaa lausuntoni valtioneuvoston selvityksestä: *Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029*.

Keskityn lausunnossani tarpeeseen edistää suomalaisten työllistymistä EU:n toimielimiin. Esitänkin, että **Suomalaisten EU-urien edistäminen** sisällytetään Suomen avaintavoitteisiin seuraavalle EU-vaalikaudelle 2024-2029.

Entisenä EU-virkamiehenä (toimin 11 vuotta johtajana Euroopan komission aluepolitiikan pääosastolla) olen ollut huolestunut siitä, että suomalaisten virkamiesten määrä EU:n toimielimissä on nopeassa laskussa.

Tähän ongelmaan on onneksi herätty. Valtioneuvoston kanslia julkaisi vuonna 2023 selvityksen *Suomalaisten EU-urien edistäminen: Kansainvälinen vertailu* (Valtioneuvoston selvitys- ja julkaisutoiminnan julkaisusarja 2023:55). Selvityksessä todetaan mm, että useat Pohjois-Euroopan maat, Suomi mukaan lukien ovat vaarassa ajautua aliedustettuun asemaan Euroopan toimielimissä ja virastoissa työskentelevien eri jäsenmaiden kansalaisten osuuksissa.

Monet niistä henkilöistä, joiden työskentely EU:ssa sai alkunsa Suomen EU:n liittymisvaiheeessa, ovat nyt jo eläkkeellä. Lähitulevaisuudessa suomalaisten EU-virkamiesten määrä tulee entisestään putoamaan. Keskeisimmät syyt tähän ovat virkamiesten eläköityminen yhdistettynä alhaisiin rekrytointikilpailujen hakijamääriin ja niissä menestymiseen.

Valtioneuvoston kanslian edellä mainitun selvityksen mukaan monet EU-maat osoittavat resursseja useisiin toimenpiteisiin, jotta kansalaiset menestyisivät EU:n virkakilpailuissa. Selvitystä varten on haastateltu viranomaisia ja järjestöjen edustajia Alankomaasta, Espanjasta, Irlannista, Itävallasta, Ranskasta, Romaniasta, Ruotsista, Saksasta ja Tanskasta.

Suomessa EU-urien edistäminen kuuluu valtioneuvoston kanslian tehtäviin, johon tätä tehtävää varten perustettiin EU-erityisasiantuntijan virka vuonna 2022. Lisäksi ulkoministeriö, Suomen EU-edustusto ja myös Suomessa toimiva EU-edustusto sekä järjestöt, kuten Eurooppalainen Suomi ja AIACE Finland (Entisten EU-virkamiesten kansainvälisen yhdistyksen Suomen jaosto) ovat osoittaneet kiitettävää aktiivisuutta EU-urien edistämiseksi.

Em. valtioneuvoston kanslian selvityksessä esitetään, että Suomen tulee laatia vähintään kahden hallituskauden mittainen strategia EU-urien edistämiseksi. Suomen tulee myös laatia strategian toteutumista tukeva toimenpideohjelma ja suunnitelma EU-urien tarjoamista mahdollisuuksista kertova ja houkuttelevuutta lisäävästä viestinnästä.

Selvityksessä esitetään useita kannatettavia toimenpiteitä suomalaisten EU-urien edistämiseksi. Kokemusteni mukaan monelle EU:n tehtävissä työskennelle suomalaiselle seuraavat Suomen EU-jäsenyyden alkuaikoina olleet käytännöt olivat erityisen merkityksellisiä EU-uralle lähtiessä:

- Valtion koulutuskeskuksen (HAUS) järjestämä monipuolinen valmennus EU-kilpailuihin osallistuville
- Valtion hallinnon virkamiehille annettava viiden vuoden virkavapaus kaikille EU-virkaan valituille henkilöille.

Helsingissä 21.2.202

Kunnioittavasti

Elisabeth Helander
Fil. tri